

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 11CoP/49/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1114227588
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Alena Čakváriová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2021:1114227588.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave, v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Aleny Čakváriovej a členiek senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a JUDr. Evy Mészárosovej, vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: U. Z., nar. XX.XX.XXXX, zastúpená kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave, so sídlom Vazovova 7/A, 816 16 Bratislava, dieťa rodičov: otec - H.. Q. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, XXX XX O., zastúpený AK NIKU & partners, s.r.o., JUDr. Annou Niku, so sídlom Prokopa Veľkého 51, 811 04 Bratislava, IČO: 36 866 008 a matka - X.. J. Z., nar. XX.XX.XXXX, t.č. bytom V. XX, XXX XX O., zastúpená X.. R. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom V. XX, XXX XX O., za účasti Úradu komisára pre deti, so sídlom Odborárske námestie 3, 811 07 Bratislava, o návrhu matky na zvýšenie výživného, na odvolanie matky a odvolanie otca proti rozhodnutiu Okresného súdu Bratislava IV, č.k. 13P/206/2015-1372, zo dňa 30.09.2019, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie sa mení tak, že otec je povinný prispievať na výživu maloletej U. Z., nar. XX.XX.XXXX zvýšeným výživným zo sumy 400 eur mesačne na sumu 500 eur mesačne počnúc dňom 01.12.2018 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky.

Zročné výživné na maloletú U. Z., nar. XX.XX.XXXX za obdobie od 01.12.2018 do 13.04.2021 nevzniklo. Vo zvyšku sa návrh matky zamietá.

Týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č.k. 1P/178/2013-68, zo dňa 05.02.2014, v časti o výživnom na maloletú U. Z..

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

Súd prvej inštancie, rozsudkom, č.k. 13P/206/2015-1372, zo dňa 30.09.2019, zamietol návrh matky na zvýšenie výživného na maloletú U. Z., nar. XX.XX.XXXX, za obdobie od 28.04.2015 do 31.08.2018, otcovi uložil povinnosť prispievať zvýšeným výživným na maloletú zo sumy 400 eur mesačne sumou 600 eur mesačne, počínajúc dňom 01.09.2018 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Zročné výživné na maloletú U. za dobu od 01.09.2018 do 30.09.2019 v sume 2.600 eur zaviazal otca zaplatiť k rukám matky do troch dní odo dňa vykonateľnosti rozsudku. Týmto zmenil rozsudok Okresného súdu BA I, č.k. 1P/178/2013-68 zo dňa 05.02.2014 v časti o výživnom na maloletú Améliu a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 26, § 62 ods. 1 až 6, § 75 ods. 1, § 78 ods. 1 a 3 Zákona o rodine a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti návrhu matky. Mal preukázané, že v období od 28.04.2015 do 31.08.2018 na strane maloletej a oboch rodičov nenastala podstatná zmena pomerov odôvodňujúca zvýšenie výživného zo 400 eur mesačne na sumu 730 eur mesačne v období od 28.04.2015 do 31.08.2016 a od 01.09.2016 do 31.08.2018 na sumu 1.100 eur mesačne. Prihliadol na skutočnosť, že otec po rozviazaní pracovného pomeru u posledného zamestnávateľa bol riadne evidovaný na úrade práce a následne sa zamestnal na pracovnú pozíciu zodpovedajúcu jeho vzdelaniu. Konštatoval, že v konaní nebolo preukázané, že by otec

disponoval nadštandardným hnutelným, resp. nehnuteľným majetkom. Navrhované zvýšenie výživného za dané obdobie považoval za nezodpovedajúce zárobkovým schopnostiam a možnostiam otca v tom čase, ani reálnym štandardným výdavkom na maloletú vo veku dieťaťa 4-7 rokov. Výživné vo výške 400 eur mesačne vyhodnotil ako dostatočné a zodpovedajúce na pokrytie reálnych štandardných výdavkov maloletej berúc do úvahy aj vyživovaciú povinnosť matky, jej zárobkové schopnosti a výplaty rodinných prídavkov na dieťa. Zdôraznil, že výdavky maloletej musia korešpondovať s možnosťami a schopnosťami rodičov. Za obdobie od 01.09.2018 ustálil zmenu pomerov u maloletej nástupom do 1. ročníka základnej školy a výživné zvýšil na sumu 600 eur mesačne považujúc uvedenú výšku za dôvodnú na zabezpečenie riadnych, pravidelných, reálnych a štandardných mesačných výdavkov maloletej, jej ďalšej riadnej výživy a výdavkov v jej veku a zodpovedajúcu zárobkovým možnostiam otca a jeho schopnostiam. Konštatoval, že v konaní neboli preukázané také zárobkové schopnosti a možnosti otca, ktoré by mu umožňovali od 01.09.2018 prispievať na výdavky maloletej sumou po 2.200 eur mesačne. K matkou vyčísleným a predloženým dokladom o výdavkoch na stravu maloletej, ktorá trpí viacerými druhmi alergií, celiakiou, histamínovou intoleranciou, alergiou na kravské mlieko, atopickou dermatitídou, uviedol, že prevažnú mieru stravy predstavujú nakupované sladkosti a zákusky v Rakúsku, pričom vzal v úvahu vyjadrenie matky, že maloletej nechutia potraviny, na ktoré sociálna poisťovňa prispieva a niektoré prepláca. Poukázal na to, že pravidelné mesačné výdavky maloletej by mali zodpovedať jej reálnym nákladom na bývanie (s matkou býva v prenajatom 4-izbovom byte), stravu v škole aj doma, na kultúrne a športové vyžitie, zábavu, lieky, hygienu, oblečenie, obuv a pod. Zohľadnil námietky otca, ktorými spochybňoval matkou vynakladané náklady na stravu a hygienu maloletej mesačne v období od 28.04.2015 do 31.08.2018 v sume 580 eur, na oblečenie a obuv vo výške 300 eur, na voľnočasové aktivity vo výške 640 eur a námietky k vyčísleným mesačným výdavkom maloletej, ktoré nezodpovedajú reálnym nákladom na dieťa vo veku 5-7 rokov v sumách za prvé obdobie 1.579,88 eur, za druhé obdobie 3.009,40 eur, za tretie obdobie 5.461,90 eur, ktoré matka s otcom neodkomunikovala a nežiadala jeho súhlas. Prihliadol na výhrady otca vo vzťahu k výchove maloletej, ktorá pri stretnutí s ním v auguste 2019 žiadala o kúpu notebooku a po odmietnutí kúpy ukončila stretnutie. Mal za zrejmé, že maloletá nie je vychovávaná a vedená k láske k otcovi, ktorý nemá priestor na rozvíjanie si vzájomného citového vzťahu s ňou. Súd prvej inštancie konštatoval, že v záujme zabezpečenia ďalšieho riadneho vývoja maloletej je prehodnotenie jej výdavkov (vrátane stravy) matkou. Súčasne prihliadol na vyjadrenie Komiséra pre deti. Zročné výživné za obdobie od 01.09.2018 do 30.09.2019 ustálil v sume 2.600 eur (13 mesiacov x 200 eur), ktorú uložil otcovi zaplatiť k rukám matky do 3 dní odo dňa vykonateľnosti rozhodnutia v súlade s ust. § 232 ods.3 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu podala odvolanie matka maloletého dieťaťa prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu. Navrhla rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a jej návrhu vyhovieť v celom rozsahu. Namietala, že súd prvej inštancie jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, že súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Napadnutý rozsudok považovala za nedostatočne odôvodnený, nerešpektujúci právny názor odvolacieho súdu, ktorý mu uložil za povinnosť porovnať príjmy a pomery rodičov a ich životnú úroveň. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti považovala za strohé a nedostatočné, z ktorého nevyplýva, že by súd prihliadol na zhoršenie zdravotného stavu maloletej. Namietala, že napadnuté rozhodnutie vykazuje nedostatky v posúdení zmeny pomerov na strane maloletej, vo vyhodnotení možností a schopností otca, jeho nezodpovedného správania, životnej úrovne, nadštandardných záujmov, problematiky predaja bytu a nakladania s prostriedkami z hypotekárneho úveru. Zdôraznila, že v priebehu konania menila uplatnený nárok na zvýšenie výživného za obdobie od 28.04.2015 do 31.8.2016, od 01.09.2016 do 31.08.2018 a od 01.09.2018, v závislosti od zmeny pomerov na strane maloletej, ktorá od roku 2016 navštevovala materskú škôlku. Náklady maloletej vrátane výdavkov súvisiacich so zhoršením jej zdravotného stavu riadne vyčísliła a preukázala aj lekárskymi správami (diagnostikovanie celoživotného ochorenia celiakia, histamínová intolerancia, viaceré alergie, atopická dermatitída a poškodenia zubného chrupu). V dôsledku ochorenia má maloletá špeciálne stravovanie s dôrazom na čerstvé potraviny, dodržiavanie bezlepkovej a bezlaktózovej diéty, užívanie vitamínov a výživových doplnkov, absolvovanie doplnkovej liečby, pravidelné podrobovanie sa zvýšenému lekárskeho dohľadu. Zdôraznila, že otec napriek jeho súhlasu s poskytovaním nadštandardnej zdravotnej starostlivosti maloletej a úhradou nákladov na lekársku starostlivosť (email zo dňa 02.07.2014), tieto príspevky nerealizuje a o zdravotný stav maloletej sa nezaujíma. Poukázala na zmenu pomerov maloletej v zadaných troch etapách, jej nástupom do materskej školy, predškolskej prípravy a na základnú školu. Súdu prvej inštancie vytkla, že pri

zvýšení výživného zohľadnil len nástup maloletej na povinnú školskú dochádzku, nevzal v úvahu typ školského zariadenia, ktoré navštevuje, výšku poplatku za školné 1.500 eur mesačne, súhlas otca s výberom školy a vo vzťahu k týmto nákladom nerovnomerne zaťažil jedného z rodičov. Uviedla, že otec súhlasil s výberom súkromného školského zariadenia pre maloletú zameraného na výučbu anglického jazyka, obaja rodičia absolvovali prípravné stretnutia pred jej nástupom do Súkromnej materskej školy D. H. W., pričom materská škôlka a škola, ktorú aktuálne maloletá navštevuje, predstavuje rovnaký typ školského zariadenia s rovnakým systémom prístupu a výučby. Ak by otec nesúhlasil s výberom školy, mal možnosť sa domáhať zmeny súdnou cestou podľa ust. § 36 Zákona o rodine. Skutočnosť, že otec využíval služby školy, považovala za prejav jeho konkludentného súhlasu vo vzťahu ku škole. Poukázala na nadštandardnú životnú úroveň otca, ktorý dobrovoľne ukončil pracovný pomer v spoločnosti MH P., s.r.o., kde dosahoval nadštandardný príjem, stal sa nezamestnaným a neskôr sa zamestnal na pozícii neprimeranej jeho schopnostiam v spoločnosti B. A. W. a.s.. Zdôraznila, že otec býva v najlukratívnejšej časti Bratislavy v moderne a novo zariadenej nehnuteľnosti, venuje sa nákladným koníčkom (poľovníctvo, cyklistika, lyžovanie, jachtárstvo), nosí drahé oblečenie a doplnky. Považovala za potrebné prihladiť aj na účel predaja bytu otca nachádzajúceho sa na Q. ul. v O., ktorý predal svojim rodičom pod cenu. Podľa jej vedomostí, otec použil väčšinu finančných prostriedkov z úveru na zhodnotenie nehnuteľnosti jeho rodičov, čím si zabezpečil pohodlný život. Mala za to, že v konaní je dôvodný postup podľa ust. § 63 ods. 1 Zákona o rodine, vzhľadom na nespôsobnosť otca, nepreukázanie majetkových pomerov, nepredloženie požadovaných dokladov, výpisov z účtu, výpisov z úverového účtu a neobjasnenie svojej životnej úrovne. Za rozporný s princípmi rovnosti strán a zaujatosti voči jej osobe považovala postup súdu, keď neprihladal na jej tvrdenia a ňou predložené dôkazy v konaní, do odôvodnenia rozhodnutia vložil kritiku jej starostlivosti o maloletú, odlišným spôsobom pristupoval k otcovi, bez doplnenia dokazovania prijal nesprávne právne názory k životnej úrovni otca a výživné na maloletú zvýšil len v sume pokrývajúcej 11% z jej priemerných mesačných výdavkov. Namietala, že súd neposúdil jej návrh na tvorbu úspor uvedený v odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 17.05.2018 a nesprávne vyčíslil výšku ročného výživného na maloletú od 01.09.2018 (nástup na základnú školu od septembra 2017). Žiadala, aby odvolací súd doplnil dokazovanie podľa § 390 CSP v rozsahu špecifikovanom v uznesení Krajského súdu v Bratislave č.k. 11CoP/297/2018-1033, zo dňa 30.01.2019 a rozhodol v zmysle jej odvolacieho návrhu. Doplnila, že v dôsledku organizačných zmien uskutočnených v Policajnom zbore bola dňom 01.10.2019 prevedená na Okresné riaditeľstvo PZ v Bratislave II a preradená zo siedmej do štvrtej platovej triedy so základným platom 646 eur. Uviedla, že uhrádzanie nákladov maloletej jej aj pri vyššom funkčnom plate spôsobovalo zadlžovanie sa, pričom otec si neplní vyživovaciu povinnosť v zmysle rozhodnutia súdu, neuhradil ani ročné výživné a s maloletou sa nestretáva.

4. Proti výrokom rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým zvýšil výživné na maloletú, určil ročné výživné a zmenil pôvodný rozsudok v časti o výživnom podal odvolanie otec prostredníctvom zvolenej právnej zástupkyne. Navrhol rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmeniť a návrh matky zamietnuť. Namietal porušenie jeho práva na spravodlivý proces z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, z ktorého nevyplýva porovnanie zmeny pomerov na strane maloletej čo do výšky výživného a odôvodnenosti jej výdavkov deklarovaných matkou od posledného rozhodnutia súdu o výživnom. Súdu vytýkal, že dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci. Poukázal na príjmy rodičov, výdavky na maloletú v čase posledného rozhodnutia o výživnom a jej odkázanosť v tom čase na starostlivosť oboch rodičov a opatrovateľky (pracovné vyťaženie rodičov). Mal za to, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva, aké výdavky považoval za dôvodné pre zmenu pomerov od 01.09.2018 v súvislosti s nástupom maloletej na základnú školu, nevysporiadal sa s rozhodnutím matky o výbere školského zariadenia a jeho nesúhlasom s výberom školy, kde ročný poplatok činí 15.244 eur. Keďže maloletá navštevovala aj predškolský ročník v O. H. W. s porovnateľným školným nie je zrejmé, ako jej nástup do základnej školy spôsobil zmenu pomerov odôvodňujúcu zvýšenie výživného na 600 eur mesačne. Namietal, že súd prvej inštancie sa nezaoberal odôvodnenými nákladmi na maloletú, neustálil výšku pravidelných výdavkov, neuviedol prečo suma 600 eur pokrýva náklady na potreby maloletej. Vyslovil názor, že s výnimkou školného sa pomery maloletej nezmenili, zmenil sa charakter jej potrieb, pričom už v predchádzajúcom konaní o výživnom matka deklarovala zvýšené výdavky na stravu maloletej nákupom bio potravín. Matkou vyčíslené náklady považoval za vysoko prekračujúce rámec odôvodnených potrieb maloletej, prekračujúce príjem oboch rodičov, nekorešpondujúce s realitou a nevhodné. Ak sa matka rozhodla nastaviť životnú úroveň maloletej nad životnú úroveň rodičov, je na jej úvahe znášať výdavky preukazujúce odôvodnené potreby maloletej. Namietal, že súd pri rozhodnutí vychádzal z nesprávne

zisteného skutočného stavu veci, keď v odôvodnení rozsudku udáva jeho príjem za rok 2019 vo výške 1.693 eur, pričom tento činil za obdobie 10 mesiacov v priemere 1.482,53 eur. Poukázal na to, že v roku 2018 nedosahoval ani príjem, z ktorého vychádzal súd pri poslednom rozhodnutí o výživnom, až v roku 2019 sa k danému príjmu priblížil. Zvýšenú výšku výživného považoval za nezodpovedajúcu jeho schopnostiam a možnostiam, neprimeranú jeho príjmu, predstavujúcu v roku 2019 40% z čistého príjmu a v roku 2018 43%. Podľa jeho názoru, pôvodne určená výška výživného na maloletú v sume 400 eur prevyšovala rámec rozhodovacej praxe súdov SR, s čím sa súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal. Za nekorektné považoval určenie splatnosti zročného výživného do troch dní od vykonateľnosti rozsudku, pretože na jeho uhradenie, vzhľadom na príjem (nedisponuje žiadnymi úsporami) a výšku zvýšeného výživného, sa musel zaťažovať úverom a túto povinnosť si splnil. Zvýšením jeho aktuálnych výdavkov nedokáže pokrývať žiadne mimoriadne náklady súvisiace s jeho zhoršeným zdravotným stavom a so zabezpečením styku s maloletou, ak mu matka umožní sa s ňou stretnúť.

5. Otec vo vyjadrení k odvolaniu matky zo dňa 04.03.2020 považoval argumentáciu matky za absurdnú, založenú na nepravdivom a demagogickom hodnotení ním preukázaných listinných dôkazov a v niektorých častiach si odporujúcu. Mal za to, že tvrdenia matky o absolvovaní prípravného stretnutia v materskej škole D. H. W. (v roku 2014) a z toho vyplývajúci jeho súhlas s návštevou škôlky O. H. W. sú špekulatívne s poukazom na potvrdenie O. H. W. z 01.10.2014, z ktorého vyplýva, že na základe rozhodnutia rodičov maloletá do tejto škôlky nenastúpila. Poprel, že by sa s matkou na výbere škôlky dohodli, keďže preferoval štátnu škôlku. Nerozumie argumentácii matky o rovnocennom type školského zariadenia, nakoľko maloletá v roku 2014 nenavštevovala D. H. W.. Podľa jeho názoru matka nepreukázala z čoho hradí školské poplatky, resp. z čoho spláca (údajný) úver, pričom pred súdom tvrdila, že školné budú hradíť jej rodičia. Podľa jeho názoru, matka v konaní preukázala, že rodičia nemajú takú vysokú životnú úroveň ani príjmy, aby si mohli dovoliť financovať tak vysoké školné. Konanie matky, ktorá bez jeho súhlasu prihlásila maloletú do súkromného školského zariadenia, považoval za nezodpovedne. Nesúhlasil s výkladom ust. § 36 Zákona o rodine, keďže povinnosťou matky bolo pred nástupom maloletej do súkromnej základnej školy, vzhľadom na jeho nesúhlas, požiadať o nahradenie súhlasu otca s návštevou tohto školského zariadenia. Prijatie maloletej do zariadenia nemohol ovplyvniť, preto matka za tejto situácie nemôže dôvodiť zvýšenie výživného na maloletú vysokými nákladmi na školné. Uviedol, že z argumentácie matky o nadštandardných výdavkoch maloletej, ktorá zároveň informuje o znížení jej príjmu od 01.10.2019 vyplýva, že nie je schopná zabezpečiť náklady maloletej v nastavenej výške a uvedené vzbudzuje domnienky o nepreukázaní ďalšieho príjmu matky alebo prezentovanie jej nedostatočnej kompetencie nastavením štandardu maloletej vysoko nad úroveň rodičov. Vyslovil názor, že zníženie príjmu matky neodôvodňuje zvýšenie výživného v zmysle jej tvrdení, ale k zrealizovaniu životnej úrovne maloletej. Matka nepreukázala tvrdenia o vysokých priemerných mesačných výdavkoch na maloletú, ktoré vo viacerých položkách prezentovala nadhodnotené. Vyjadrenia o neuhradení zročného výživného považoval za osočujúce s poukazom na predložený dôkaz. V ostatnom zotrval na svojich tvrdeniach.

6. Podaním zo dňa 08.04.2020 matka poukázala na predložený doklad potvrdzujúci zníženie jej príjmu zaradením do nižšej platovej triedy a v súvislosti s opatreniami prijatými s COVID-19. Pripomenula, že maloletá je držiteľkou preukazu zdravotne ťažko postihnutej osoby a jej ochorenie si vyžaduje extrémne zvýšené náklady na liečbu. Podaním zo dňa 04.05.2020 zdôraznila účelovosť predaja bytu otcom v roku 2015 pod cenu s prihliadnutím na pripojený inzerát o predaji v identickej lokalite. Nesúhlasila s argumentom otca o zaťažení bytu vecným bremenom v prospech starej matky, ktorá je vlastníčkou bytu nachádzajúceho sa v O., kde býva aj otec maloletej, pričom v dome na Q. ul. vlastní dva byty aj sestra otca. Nesúhlasila s tvrdením o nízkej životnej úrovni otca, keďže disponuje viacerými majetkami, napr. relevantnými zmluvami a dohodami s rodičmi, prípadne jeho sestrou, ktorými má zabezpečené aktíva aj keď nefiguruje na listoch vlastníctva. V súvislosti so schopnosťami,nosťami a predpokladmi otca poukázala na pracovné ponuky umožňujúce mu dosahovať príjem 4.000 eur mesačne. Spochybnila prehlásenie starej matky zo strany otca o poskytnutí pôžičiek v čase jeho nezamestnanosti a za otázky vyhodnotila z akých prostriedkov hradil výživné a výdavky v období nezamestnanosti a ako spotreboval získanú kúpnu cenu za byt. Mala za to, že konanie otca je obchádzaním povinnosti riadne plniť výživné, čím poškodzuje záujem a potreby maloletej. Navrhla doplniť dokazovanie na odvolacom súde vypočutím rodičov otca a jeho sestry k okolnostiam kúpy bytu zo dňa 27.01.2015, ich bytových pomerov a predložením všetkých zmlúv, ktorými robili právne úkony so svojimi deťmi, vypočítať otca k životnej úrovni, vykonať dokazovanie k pracovným možnostiam a zohľadniť jeho nezáujem o maloletú. Podaním zo dňa 19.03.2021 poukázala na zvýšenie mesačných nákladov na zdravotnú starostlivosť o maloletú v období od roku 2018 a 2019 a v súvislosti s pandémiou SARS COV-2, kúpou dezinfekčných

a hygienických potrieb maloletej, nákladov na pravidelnú výučbu nemeckého jazyka a dodržiavanie diétného stravovacieho režimu a užívanie výživových doplnkov.

7. Odvolací súd postupom podľa § 384 a § 385 CSP vo veci nariadil pojednávanie a doplnil dokazovanie. Matka vo výpovedi pred odvolacím súdom zotrvala na svojich vyjadreniach. Vyslovila názor, že otec zatajuje účty, nepreukázal za akým účelom čerpal úvery, do spisu doložil len výpisy z účtu za tri mesiace v roku 2015 a svoje aktíva poskytuje rodičom. Uviedla, že otec platí na maloletú výživné 600 eur mesačne, nad rámec výživného neprispieva, zročné výživné doplatil, s dcérou sa dva roky nestretáva a nejaví o ňu záujem. V súvislosti s ochorením a liečebnými nákladmi maloletej sa vyjadrila, že poisťovňa jej neprepláca liečbu a nemá nárok ani na príspevky štátu z dôvodu, že jej príjem prevyšuje sumu 600 eur mesačne. Splnomocnená zástupkyňa matky zdôraznila, že otec sa o výchovu a starostlivosť o maloletú absolútne nezaujíma. Jej zdravotný stav je vážny a nemožno spochybňovať zvýšené náklady na ňu.

8. Otec vo výpovedi pred odvolacím súdom uviedol, že nevlastní žiaden majetok, nespláca leasing, zamestnávateľa nezmenil, pracovná pozícia zodpovedá jeho dosiahnutému vysokoškolskému vzdelaniu, naďalej býva v časti rodinného domu (postavený jeho otcom a starým otcom), ktorý je vo vlastníctve jeho rodičov. Náklady na bývanie a stravu vyčíslil sumou 145 eur a 250 eur mesačne, pričom vzhľadom na diagnostikované ochorenia histamínová intolerancia a celiakia (identické s ochoreniami dcéry) a dodržiavanie diéty, využíva zľavy na potraviny vo výške 80% na základe lekárskeho predpisu. Ďalšie výdavky má na oblečenie, hygienu a opravy zariadení domácnosti. Zotrval na vyjadreniach týkajúcich sa predaja bytu na Q. ul. v O. (rok 2015), ku ktorému kroku pristúpil z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, keďže bol nezamestnaný a musel splácať úver. Byt o rozlohe 75 m², v ktorom bývala jeho stará matka na základe dohody o výmene bytov (umožnenie mu bývať s rodinou vo väčšom byte), predal rodičom. Hypotéku čerpanú vo výške 70.000 eur použil na rekonštrukciu bytu na Q. ul. a B. ul. v O. a úver po predaji bytu splatil. Poukázal na to, že na zabezpečenie bežných potrieb čerpal bezúčelové úvery v rôznych výškach, má vedený účet len v Tatrabanke, v minulosti mal účet i v ČSOB na základe podmienky banky pri poskytnutí úveru. Nesúhlasil s tvrdeniami o jeho vyššej životnej úrovni, keďže cyklistike a poľovníctvu sa nevenuje 10 rokov (predlžuje si povolenie ročným poplatkom vo výške 25 eur). Naposledy bol na dovolenke na jachte, za cenu prenájmu lode za cenu 2.000 eur pri počte osem osôb a jeho podiel uhradili kamaráti. Potvrdil, že má osvedčenie o absolvovaní kurzu o podvojnóm účtovníctve, avšak získaný certifikát zostal u matky. Právna zástupkyňa otca pred odvolacím súdom poukázala na záujem otca v minulosti realizovať striedavú starostlivosť o maloletú a konanie matky, ktorým bol z role rodiča vytlačený. Dôvodom nestretávania sa otca s maloletou boli výhrady matky, že jej spôsobuje stres, avšak na stretnutie je pripravený, ak mu to bude umožnené. Zdravotný stav maloletej a jej problémy nespochybnila, avšak matkou predložené doklady o nákladoch na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti považovala za neprimerane vysoké a nepreukazujúce, že by bola odkázaná na vyšetrenia u lekárov v Rakúsku a na výživové doplnky v sumách uvádzaných matkou, pričom z predložených dokladov nevyplýva účel užívania liekov a niektoré faktúry sú vystavené na meno pani B.. Nesporovala platby za súkromné zariadenie Pro Care, čeľustného ortopéda a za stravu v škole, avšak nesúhlasila s výdavkami na krémy na liečbu atopickej dermatitídy, ktoré predpisuje lekárka. Vo vzťahu k školským poplatkom dala do pozornosti záväzok starých rodičov zo strany matky, tieto hradiť. Za premrštené a nepreukázané považovala výdavky na krúžkové aktivity maloletej a výuku nemeckého jazyka. Nesúhlasila s argumentom o vysokej životnej úrovni otca, keďže životnú úroveň maloletej nastavuje matka.

9. Kolízny opatrovník zotrval na písomnom vyjadrení adresovanom súdu dňa 17.07.2019. Zástupkyňa Komisára pre deti sa pridržiavala svojho písomného stanoviska a výšku výživného ponechala na úvahu súdu, pričom navrhla prihliadať na dokladované náklady na maloletú súvisiace s jej zdravotným stavom.

10. V odvolacom konaní účastníci doložili doklady o svojich príjmoch, výdavkoch a pomeroch a o nákladoch maloletej. Z matkou predložených dokladov vyplýva, že maloletá má ochorenie doživotná autoimunitná porucha, celiakia, histamínová intolerancia, atopická dermatitída, potravinové alergie (vrátane inhalačných a atopických prejavov alergie), brušný diskomfort, je odporúčané jej podávať stravu v bio kvalite, bezpečkové potraviny a iné formy doplnkovej liečby, napr. akupunktúra s tým, že dietoterapia maloletej je náročná po každej stránke a prevyšuje štandard oproti zdravým deťom (potvrdenie Imunoalergologickej ambulancie MUDr. P. D. zo dňa 09.03.2021). Matka hradí maloletej poplatok za služby v súkromnom zariadení Pro Care vo výške 299 eur ročne, za ošetrovanie chrupu zaplatila v období od novembra 2018 do decembra 2020 sumu 924 eur a u čeľustného ortopéda od októbra 2019 do novembra 2020 sumu 320,17 eur. Mesačné náklady v roku 2020 a 2021 za bezpečkové potraviny vyčíslila sumou 1.382 eur, za výživové doplnky, ochranné pomôcky, lieky a hygienu 583 eur, za prázdninové pobyty, školské pomôcky, hračky, oblečenie spolu 879 eur. Za krúžok tanečnej za november až december 2019 a január 2020 zaplatila 248 eur, tenis 700 eur (december 2020 - faktúra),

prenájom kurtu 306 eur (marec 2021), za výuku nemeckého jazyka (december 2020) 3x po 10 hod. á 15 eur, za október až december 2020) spolu 450 eur, za január až marec 2021 450 eur (faktúry), poplatok za školné za rok 2019/2020 a 2020/2021 v sume 32.169 eur. Z potvrdenia o transakcii Tatrabanky, a.s. vyplýva, že otec zaplatil dňa 26.11.2019 ročné výživné vo výške 2.600 eur. Priemerný mesačný príjem matky činil od septembra do decembra 2019 sumu 1.612 eur a od januára 2020 do februára 2021 sumu 1.024 eur. Ako je zrejmé z výpisu LV č. XXX matka na základe Kúpnej zmluvy zo dňa 10.06.2019 nadobudla do podielového spoluvlastníctva v 1/2 nehnuteľnosť nachádzajúcu sa v O. W. Q. - Y. dom V G.h XX. Z listinných dôkazov predložených otcom je zrejmé, že dosahoval priemerný mesačný netto príjem v období od januára do decembra 2019 vo výške 1.466 eur, od januára 2020 do januára 2021 vo výške 1.706,75 eur, jeho náklady na bývanie predstavujú 145,80 eur mesačne (prehlásenie vlastníka bytu na B. XX H.. H. Z.). V roku 2018 čerpal v Tatrabanke, a.s. zmluvy o spotrebiteľskom a bezúčelovom úvere vo výškach 2.600 eur a 500 eur, v roku 2019 čerpal bezúčelové úvery v celkovej výške 13.600 eur. Dňa 24.10.2012 uzavrel Zmluvu o hypotekárnom úveru č. XXXXXX na čerpanie úveru vo výške 70.000 eur, ktorý dňom 17.03.2015 splatil (potvrdenie ČSOB).

11. Odvolací súd preskúmal vec, v ktorej nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania podľa § 65, § 66 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej CMP), s nariadením odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej CSP) a dospel k záveru, že odvolanie matky nie je opodstatnené a odvolanie otca je čiastočne dôvodné.

12. Okresný súd Bratislava IV, rozsudkom, č.k 13P/206/2015-819, zo dňa 23.04.2018 zastavil konanie o zverenie maloletej U. Z., nar. XX.XX.XXXX do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. Zároveň zmenil rozsudok Okresného súdu Bratislava I, č.k. 1P/181/2013-68, zo dňa 05.02.2014, v časti o úprave styku otca s maloletou U., nar. XX.XX.XXXX tak, že otca oprávnil stretávať sa s maloletou každý párný víkend v mesiaci, vždy v sobotu od 14.30 hod. do 18.30 hod. v prítomnosti matky s určením miesta odovzdania a prevzatia maloletej v mieste bydliska matky. Zamietol návrh otca na zníženie výživného na maloletú a zamietol návrh matky na zvýšenie výživného na maloletú. Rodičom nariadil výchovné opatrenie podrobením sa odbornému poradenstvu u psychológa na Úrade práce v Bratislave, v rozsahu 10 hodín za účelom zlepšenia rodičovských zručností a vzájomnej komunikácie o maloletej. Úradu práce v Bratislave uložil povinnosť podať súdu správu o výsledku odborného poradenstva do 30. dní po ukončení terapie rodičov. Krajský súd v Bratislave rozhodnutím č.k. 11CoP/297/2018-1033 zo dňa 30.01.2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil v časti, ktorým súd zamietol návrh matky na zvýšenie výživného na maloletú a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Predmetom ďalšieho konania je konanie o návrhu matky na zvýšenie výživného na maloletú.

13. Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal námietkami oboch rodičov o porušení ich práv ako účastníka konania na spravodlivý proces z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, keď matka navyše vytykala súdu prvej inštancie, že sa neriadil právnym názorom odvolacieho súdu (rozhodnutie č.k. 11CoP/297/2018-1033, zo dňa 30.01.2019) a nevykonali ňou navrhnuté dôkazy. Po preskúmaní spisu odvolací súd s prihliadnutím na predmet konania, ktorým je konanie vo veci starostlivosti o maloleté dieťa a s poukazom na ust. § 390 písm. a/, b/ CSP (rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz zrušené) postupoval v zmysle ust. § 384 a § 385 CSP a § 68 CMP. Zároveň vzal v úvahu matkou prezentované a preukázané nové skutočnosti, ktoré nastali po rozhodnutí súdu prvej inštancie (§ 63 CMP), t.j. rozhodnutie o pracovnom preradení a avizované zníženie príjmu. Námietky matky týkajúce sa nedostatočne vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie a nevyhovenia jej návrhom na doplnenie dokazovania, odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodné, pretože zo zápisnice z pojednávania konaného dňa 30.09.2019 (č.l. 1356) vyplýva, že účastníci konania sa pred vyhlásením rozsudku vyjadрили, že nemajú návrhy na doplnenie dokazovania. Vo vzťahu k výhradám v časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolací súd udáva, že odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie síce nie je podrobné, avšak z jeho podstaty vyplýva akými úvahami sa súd riadil a na ktoré dôkazy prihliadal pri rozhodovaní. Je však potrebné akceptovať námietku oboch rodičov vo vzťahu k absencii dôvodov o ustálení výšky odôvodnených potrieb maloletej a posúdeniu pomerov otca vo vzťahu k predaju jeho bytu a investícií týkajúcich sa hypotekárneho úveru (námietka matky). Daná skutočnosť však po doplnení dokazovania odvolacím súdom a zmene napadnutého rozsudku nezakladá dôvod pre postup podľa § 388 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože v odvolacom konaní boli tieto nedostatky napravené. Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd dospel k záveru, že námietky o porušení práva matky a otca na spravodlivý proces sú nedôvodné. Rovnako nebolo možné zohľadniť ani námietky matky o tom, že súd nerozhodoval o návrhu na tvorbu úspor, ktorý bol obsahom ňou podaného odvolania zo dňa 17.05.2018 proti rozsudku súdu prvej inštancie. V tejto súvislosti poukazuje na ust. § 28 CMP a výnimku z neho, keďže nie je povinnosťou súdu v mimosporovom konaní rozhodovať o pripustení zmeny návrhu, v prípade ak sa konanie môže začať bez návrhu, pričom konanie o výživnom na maloleté dieťa je

takýmto konaním (§ 27 CMP). Treba konštatovať, že matka v pôvodnom odvolacom návrhu v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie č.k 13P/206/2015-819 zo dňa 23.04.2018 žiadala o tvorbu úspor na maloletú, pričom po vrátení spisu súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie zmenila návrh tak, že zvýšenie výživného na maloletú žiadala v troch etapách za obdobie od 28.04.2015 do 31.8.2016 na sumu 730 eur mesačne, od 01.09.2016 do 31.08.2018 na sumu 1.100 eur mesačne a od 01.09.2018 na sumu 2.200 eur mesačne, pričom v priebehu celého konania pred súdom prvej inštancie sa nedomáhala tvorby úspor. Súd prvej inštancie postupoval správne, keď vychádzal zo zmeneného návrhu matky predneseného na pojednávaní dňa 20.05.2019, teda po zrušení rozsudku súdu prvej inštancie odvolacím súdom. Pokiaľ matka namietala nesprávne vyčíslenie výšky ročného výživného v napadnutom rozhodnutí odvolací súd, vzhľadom na zmenu rozsudku súdu prvej inštancie, vyhodnotil danú námietku ako nedôvodnú.

14. Odvolací súd po preskúmaní rozhodnutia súdu prvej inštancie a doplnení dokazovania (§ 384 a § 385 CSP) dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil a dospel k nesprávnym skutkovým záverom pri ustálení počiatku zvýšenia výživného na maloletú a v samotnej zvýšenej výške výživného.

15. Hmotnoprávnou podmienkou zmeny vyživovacej povinnosti je zmena pomerov (§ 78 ods. 1 Zákona o rodine), ktorú možno vymedziť ako podstatnú a závažnú zmenu rozhodujúcich kritérií v porovnaní so skutkovým stavom existujúcim v čase predchádzajúceho rozhodnutia súdu, ktorá môže byť na strane oprávneného, ako aj povinného, nie zmeny krátkodobého charakteru. O zmenu pomerov môže ísť na strane niektorého z rodičov (napr. strata alebo získanie podstatne výhodnejšieho zamestnania, závažné ochorenie, a pod.), ako aj na strane dieťaťa, najmä jeho potrieb (vek, štúdium, zdravotný stav a pod.). Odôvodnené potreby dieťaťa sú rôzne podľa okolností konkrétneho prípadu, sú závislé predovšetkým od veku a zdravotného stavu dieťaťa, jeho fyzickej a duševnej vyspelosti, spôsobu a obsahu jeho prípravy na budúce povolanie a celkové uplatnenie v spoločenskom živote a pod. Odôvodnené potreby dieťaťa neurčujú len tieto okolnosti, ale sú ovplyvňované i schopnosťou a možnosťou rodičov. Pri zmene pomerov je nutné prihliadať ku všetkým okolnostiam, ktoré majú podstatný vplyv na posúdenie výšky výživného a ktoré sa závažnejším spôsobom prejavili v pomeroch účastníkov konania v porovnaní s ich pomermi v čase poslednej úpravy. Súd porovnáva zmenu potrieb dieťaťa najmä vo vzťahu k primeranosti určeného výživného, životnej úrovne rodičov s poukazom na zdravotný stav, vek, schopnosť starať sa o seba a zohľadňuje aj pravidelné náhodné výdavky dieťaťa súvisiace so zdravotnou starostlivosťou a voľnočasové aktivity. Pri povinných osobách porovnáva a preukazuje ich aktuálne schopnosti, možnosti a majetkové pomery, dosiahnuté vzdelanie, pracovnú kvalifikáciu, alebo aj možnosti dosahovať, čo najvyšší príjem, posudzuje celkovú životnú úroveň rodičov aj s prihliadnutím na mieru ich osobnej starostlivosti o dieťa. Majetkové pomery treba vyhodnotiť komplexne, nakoľko zahŕňajú jednak majetok povinného ako objektívnu kategóriu a jednak jeho životný štandard, ktorým sa prezentuje navonok.

16. Pokiaľ ide o porovnanie zmeny pomerov na strane maloletej, odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že od poslednej úpravy výživného do podania návrhu matky na zvýšenie výživného (28.04.2015) uplynula doba 14 mesiacov. Ako vyplýva z rozsudku Okresného súdu Bratislava I č.k. 1P/181/2013-68 zo dňa 05.02.2014 v tom čase súd vychádzal zo skutočnosti, že maloletá bola zdravá, od septembra mala nastúpiť do predškolského zariadenia (poplatok činil 730 eur), náklady na zabezpečenie jej potrieb matka vyčísliła na stravu 300 eur mesačne (biopotraviny), oblečenie 150 až 400 eur, voľný čas 80 eur, vzdelávanie 30 eur a poplatok za opatrovatelku. Treba konštatovať, že už v uvedenom období nastavená výška výživného na maloleté dieťa vo veku troch rokov dosahovala nadštandardnú úroveň, pričom súd akceptoval dohodu rodičov. V danom konaní matka žiadala o zvýšenie výživného na maloletú v troch etapách a to: za obdobie od 28.04.2015 do 31.8.2016 na sumu 730 eur mesačne, od 01.09.2016 do 31.08.2018 na sumu 1.100 eur mesačne a od 01.09.2018 na sumu 2.200 eur mesačne. Pokiaľ ide o prvé dve etapy, t.j. od 28.04.2015 do 31.08.2018, odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvej inštancie, že za dané obdobie matka nepreukázala takú podstatnú zmenu pomerov na strane maloletej, ktorá by odôvodňovala zvýšenie výživného. Je pravdou, že súd prvej inštancie pochybil, keď zvýšenie výživného určil od 01.09.2018 dôvodiac nástupom maloletej na základnú školu, ku ktorej skutočnosti došlo dňom 01.09.2017, avšak bez ohľadu na nástup maloletej na povinnú školskú dochádzku, odvolací súd dospel k záveru, že podstatná zmena pomerov na strane maloletej, ktorú je potrebné premietnuť do zvýšenia výživného, je diagnostika jej zdravotného stavu (histamínová intolerancia, celiakia) a s tým súvisiace zvýšené náklady na stravu a zdravotnú starostlivosť, ktorú skutočnosť matka preukázala správou lekárkou MUDr. P. D. z 05.12.2018.

17. V prípade matkou navrhovaného zvýšenia výživného na maloletú za obdobie od 28.04.2015 do 30.11.2018 odvolací súd konštatuje, že z vykonaného dokazovania nebola preukázaná taká zmena pomerov od poslednej úpravy výživného, ktorá by bola dôvodom pre zvýšenie výživného na maloletú v

tak krátkom časovom úseku (14 mesiacov od právoplatnosti rozsudku o výživnom) s prihladením na pôvodne určenú výšku výživného (400 eur), ktorá pokrývala významný podiel jej odôvodnených potrieb, teda školské náklady aj výdavky spojené so zdravotnou starostlivosťou (atopická dermatitída a alergie). Za obdobie od 28.04.2015 do 31.08.2016 matka vyčísli celkové náklady na maloletú v sume 1.579 eur mesačne (poplatky za škôlku 539 eur, poplatok Pro care 16,60 eur, lieky a výživové doplnky cca 147 eur /vrátane odborných konzultácií a vyšetrení/, zdravotný pobyt pri mori 54 eur, životná poisťka 3,70 eur, školné vrátane obedov a registračného poplatku 570 eur, oblečenie a obuv 125 eur, hračky 83 eur) a za obdobie od 01.09.2016 do 31.08.2018 v celkovej výške 3.009,90 eur mesačne (za školu a stravu v škole + registračný poplatok vo výške 1977 eur, stravu nad rámec bežnej 67 eur, strava a hygiena 580 eur, poplatok Pro Care 25 eur + lieky a výživové doplnky 100 eur, zdravotné pobyty na horách a pri mori 200 eur, hračky 52 eur, oblečenie a obuv vo výške 300 eur a voľnočasové aktivity 640 eur vrátane tanečnej, klavíra, tenisu, výuky jazyka). V prvom rade sa odvolací súd zaoberal matkou preukázanými výdavkami súvisiacimi s úhradou poplatkov za školné v súkromnej základnej škole (vo výške 1.977 eur mesačne od 01.09.2017), ktorá tvorí podstatnú nákladovú položku. Vychádzajúc z vykonaného dokazovania sa odvolací súd nemohol stotožniť s argumentom matky o súhlase otca s výberom školy majúcej za preukázané z obsahu spisu (z emailovej komunikácie rodičov), že otec nielenže nesúhlasil s prihlásením maloletej do súkromného predškolského zariadenia, ale súhlas nevyslovil ani s absolvovaním povinnej školskej dochádzky v Súkromnej základnej škole O. H. W., pričom ním uvádzané dôvody vzťahujúce sa k neprimeraným finančným nákladom spojeným so vzdelávaním maloletej možno považovať za prirodzené a logické. Napokon samotná matka pred odvolacím súdom potvrdila, že súhlas otca s prihlásením maloletej do Súkromnej základnej školy O. H. W. si odvodila zo skutočnosti, že uvedené otec nenamietal. Je potrebné uviesť, že výber školského zariadenia pre maloleté dieťa je právom oboch rodičov a v prípade, ak otec nesúhlasil s výberom danej školy a matka prihlásila maloletú do súkromnej školy s nadštandardnými finančnými nárokmi, k týmto nákladom nemožno oca zaviazat'. Ani argumenty matky o práve otca domáhať sa súdnou cestou nahradenia súhlasu k prihláseniu maloletej do danej školy, teda rozhodovanie o nezhode rodičov (ust. § 36 Zákona o rodine), nemožno zohľadniť, pretože aktívne legitimovanou na podanie takéhoto návrhu je matka, ktorá sa o maloletú stará a ktorá výber školy a prihlásenie na školskú dochádzku realizovala výlučne na základe svojho rozhodnutia. Z uvedených dôvodov odvolací súd vychádzal pri ustálení nákladov maloletej na školu bežnou sumou vo výške 50 eur mesačne. Položku liečebných nákladov na maloletú, poplatku v súkromnom zdravotníckom zariadení Pro Care (súhlas otca bol daný) a vyčíslené výdavky na liečbu kožného ochorenia odvolací súd akceptoval s výnimkou platieb za vyšetrenia v zahraničí, ktorých nutnosť nebola v konaní preukázaná, vzhľadom na poskytovanú zdravotnú starostlivosť maloletej na Slovensku. Treba však zdôrazniť, že do decembra 2018 matka nepreukázala zvýšenie nákladov na stravu a liečbu súvisiacu s ochorením histamínová intolerancia, bezlepková diéta, celiakia. Odvolací súd preto ustálil náklady na odôvodnené potreby maloletej zodpovedajúce jej veku, do decembra 2018 vo výške 530 eur mesačne (bývanie 125 eur, strava 150 eur, lieky a výživové doplnky 80 eur, poplatky v škôlke a škole 50 eur, oblečenie 80 eur, hygiena 20 eur, poplatok v Pro Care 25 eur, bez započítania výdavkov na krúžkové aktivity, ktoré akceptoval vo výške 50 eur mesačne z dôvodov uvedených nižšie). Odvolací súd zdôrazňuje, že pod odôvodnenými potrebami maloletého dieťaťa treba rozumieť zabezpečenie potrieb týkajúcich sa bývania (pomerná časť nákladov), stravovania, zdravotnej starostlivosti, poplatkov za návštevu školského zariadenia a aktivít maloletej. Nie je povinnosťou rodiča predkladať všetky pokladničné bločky o nákupoch vecí pre dieťa, súd vychádza z poznatkov o všeobecných cenách tovarov s prihladením na vek dieťaťa. Takýmito nákladmi sú výdavky na stravu, ošatenie a zabezpečenie hygienických potrieb. Uvedenú sumu je možné vyčísliť len orientačne, avšak nárast potrieb maloletej je nesporný, keď v danom prípade zhoršenie jej zdravotného stavu (od decembra 2018) je dôvodom zakladajúcim zmenu pomerov, ktorú treba vo výživnom zohľadniť.

18. Pokiaľ ide o náklady na maloletú od decembra 2018 tieto matka vyčísli v sume 5.468,90 eur mesačne (poplatky v škole vrátane obedov 1.794 eur, strava mimo bežnej 330 eur, Pro Care, lieky a výživové doplnky 628 eur, zdravotné pobyty na horách a pri mori 441 eur, nákup hračiek 153 eur, klavír, tenis, výuka nemeckého jazyka 158 eur, oblečenie a obuv po 329 eur) a v odvolacom konaní vyčísli opakované pravidelné platby sumou 1.553,40 eur mesačne (Pro Care 24,90 eur, dentálna starostlivosť 38,50 eur, čelustný ortopéd 26 eur, tanečná 124 eur, poplatky za školu 1.340 a za bezlepkové potraviny v roku 2020 a 2021: 1.382 eur, výživové doplnky, ochranné pomôcky, lieky a hygienu 583 eur, prázdninové pobyty, hračky, školské pomôcky, oblečenie 879 eur /spolu 2.844 eur/). V súvislosti so školskými poplatkami odvolací súd poukazuje na dôvody uvedené v bode 17 tohto rozhodnutia obsahujúce posúdenie súhlasu, resp. nesúhlasu otca s prihlásením maloletej do súkromnej základnej školy, na základe ktorých náklad za školu uznal v bežnej výške porovnateľnej

s výdavkami žiakov I. stupňa základnej školy sumou 50 eur mesačne. Za dôvod zvýšenia výživného na maloletú vyhodnotil zmenu spočívajúcu v zhoršení jej zdravotného stavu a s tým súvisiacimi nákladmi predstavujúcimi zabezpečenie čerstvej špeciálnej stravy, vitamínov a výživových doplnkov s prihliadnutím na charakter ochorenia (histamínová intolerancia, celiakia, bezlepková diéta). Odvolací súd nespochybňuje, že starostlivosť o dieťa s diagnostikou daných ochorení je časovo i finančne náročnejšia v porovnaní so zdravými deťmi, ktorá skutočnosť vyplýva i z lekárskeho správ MUDr. P. D. (nutnosť dodržiavať diétne opatrenia, podpornú vitamínovú a imunostimulačnú liečbu). Náklady na zabezpečenie špeciálneho stravovacieho režimu maloletej, ktorý je súčasťou liečby, preto boli ustálené sumou 330 eur mesačne (vrátane platieb za obedy v škole). Nemožno však ponechať bez povšimnutia skutočnosť, že rovnako otec, ktorý má identické ochorenie, svoje náklady na stravu vyčíslil sumou 250 eur mesačne využívajúc poskytované zľavy na nákup špeciálnych potravín na základe lekárskeho predpisu. Ak matka pred odvolacím súdom tvrdila, že maloletá nemá nárok na preplatenie liečebných nákladov zdravotnou poisťovňou, uvedené nemožno akceptovať, keďže si sama protirečila vo vyjadrení pred súdom prvej inštancie (zápisnica z pojednávania zo dňa 30.09.2019), v rámci ktorého uviedla, že nevyužíva možnosť preplatenia liečebných nákladov poisťovňou z dôvodu, že maloletej potraviny nakupované na Slovensku nechutia, preto nakupuje v Rakúsku. Pokiaľ ide o zápočet platieb realizovaných za vyšetrenia v Rakúsku, odvolací súd poukazuje na dôvody uvedené v bode 17 tohto rozsudku. Odvolací súd ustálil náklady na odôvodnené potreby maloletej v tomto spornom období vo výške 850 eur mesačne, ktoré pozostávajú z mesačnej platby za stravu vo výške 330 eur, ďalšie liečebné náklady 220 eur (vrátane stomatóloga a Pro Care), bývanie 125 eur, škola 50 eur, hygiena 20 eur, oblečenie 80 eur, krúžky 25 eur. Výdavky na zabezpečenie potrieb maloletej vyčíslené matkou na oblečenie, obuv, voľnočasové aktivity, nákup hračiek vyhodnotil odvolací súd ako neprímerane vysoké, výrazne nadštandardné a nezodpovedajúce veku a potrebám maloletej, pričom pri ustálení ich výšky vychádzal zo všeobecných cien tovarov primeraných veku dieťaťa. Rovnako za neprímerané vyhodnotil vyčíslené mesačné náklady na pobyty na horách a pri mori (441 eur). Odvolací súd nespochybňuje, že pobyt v prímorskom a horskom prostredí je zdraviu prospešný, avšak vyslovuje názor, že pokiaľ sa matka rozhodla absolvovať tieto pobyty v luxusných hotelových zariadeniach, ako vyplýva z predložených dokladov (hotel H. na Q. za cenu 4.536 eur alebo pobyt v Taliansku za cenu 5.908 eur), nemožno ich zahrnúť do nevyhnutných nákladov maloletej, keďže ide opäť o nadštandardné položky. Pokiaľ ide o platby za krúžkové, voľnočasové aktivity maloletej a finančne nákladnú mimoškolskú činnosť (matkou vyčíslené 640 eur mesačne) odvolací súd udáva, že zo spisu nevyplýva, že by matka konzultovala s otcom prihlásenie maloletej na tieto aktivity a že by výdavky akceptoval. Náklady súvisiace so športovou činnosťou maloletej nie sú bežné a pokiaľ sa na nich matka s otcom, vzhľadom na ním dosahovaný príjem vopred nedohodla, odvolací súd ich mohol priznať iba v primeranom rozsahu zodpovedajúcom bežnej záujmovej činnosti dieťaťa vo veku maloletej, u ktorej nejde o výkonnú aktívnu športovú činnosť s potrebou rozvíjania jej talentu a nadania za účelom dosiahnutia ďalších športových úspechov na úkor výrazného obmedzenia rodičov, ale ide o záľubu (záujmovú aktivitu). V tejto súvislosti je treba uviesť, že voľnočasové aktivity a nadštandard dieťaťa sa odvíja od životnej úrovne jej rodičov, pričom v danom konaní nebolo preukázané, že by na strane otca bola taká životná úroveň, ktorá by dovoľovala poskytovať maloletej úhradu za oblečenie, hračky, krúžky a voľnočasové aktivity vo výškach vyčíslených matkou. Obsah spisu tvorí síce množstvo matkou predkladaných dokladov (pokladničných bločkov z nákupov), z ktorých však nevyplýva, že by všetky zrealizované položky slúžili výhradne po potreby maloletej. Z dokladov je zároveň zrejmé, že niektoré úhrady realizovala stará matka zo strany matky, ktorú skutočnosť, t.j. príspevky zo strany starých rodičov, matka v konaní potvrdila. Odvolací súd nespochybňuje, že matka vynakladá maximálne úsilie, aby svojej dcére zabezpečila všetko potrebné a poskytla jej nadštandard (ak má takéto možnosti a podporu zo strany svojich rodičov), avšak s prihliadnutím na vyčíslené náklady matkou až do výšky cca 5.000 eur mesačne, sa odvolací súd musí stotožniť s názorom súdu prvej inštancie, že uvedená suma je nereálna a vysoko nadhodnotená. Po komplexnom posúdení veci odvolací súd uzatvára, že náklady maloletej v porovnaní s obdobím v čase určenia výživného vzrástli počnúc dňom 01.12.2018, najmä s ohľadom na zabezpečenie jej zdravotnej starostlivosti, v ktorej významnú položku predstavuje diétny stravovací režim a užívanie výživových doplnkov. Uvedené navýšenie nákladov na odôvodnené potreby maloletej, ako boli ustálené odvolacím súdom, je potrebné premietnuť do zvýšenia výživného.

19. Porovnaním pomerov na strane otca odvolací súd mal z vykonaného dokazovania preukázané, že v čase podania návrhu na zvýšenie výživného bol otec nezamestnaný, poberal podporu a jeho príjem sa od poslednej úpravy výživného znížil (v rokoch 2016 až 2019 sa pohyboval v rozpätí od 932 eur do 1.482 eur netto), pričom v roku 2020 došlo k jeho čiastočnému navýšeniu (vrátane odmeny), avšak daná okolnosť s prihliadnutím na zvýšenú výšku výživného na maloletú a jej odôvodnené potreby

nemá vplyv na vyhoviecie návrhu matky v celom rozsahu. Výhrady matky k dobrovoľnému vzdaniu sa príjmu otca ukončením pracovného pomeru v spoločnosti MH H. II, s.r.o., kde dosahoval vyšší príjem v priemere mesačne 1.671 eur, pričom v novembri 2014 mu bolo vyplatené odstupné vo výške 5.243,57 eur, odvolací súd akceptoval. Uvedená okolnosť rovnako nie je dôvodom pre zmenu rozhodnutia zvýšením výživného na maloletú na sumu navrhovaných matkou v každej z etáp, keďže nejde o markantný rozdiel v príjmoch otca a pôvodne určená výška výživného na maloletú (vek tri roky) poskytovala určitý nadštandard, keď pri nákladoch na dieťa 530 eur mesačne (od podania návrhu do decembra 2018 ako je ustálené v bode 18 tohto rozsudku) platil otec výživné 400 eur mesačne. V tomto smere je potrebné dať do pozornosti, že k skončeniu pracovného pomeru otca so zamestnávateľom došlo riadne na základe dohody strán zo dňa 12.11.2014, ktorú skutočnosť súd zohľadnil pri rozhodovaní o návrhu otca na zníženie výživného na maloletú, ktorý zamietol (rozsudok súdu prvej inštancie č.k. 13P/206/2015-819 zo dňa 23.04.2018). Skúmajúc majetkové pomery otca odvolací súd mal preukázané, že nevlastní nehnuteľný ani hnutel'ný majetok väčšej hodnoty. Je však potrebné konštatovať, že otec bol vlastníkom bytu (o rozlohe 75m²) nachádzajúceho sa na Q. ul. č. 7 v O., ktorý na základe Kúpnej zmluvy zo dňa 27.01.2015 predal svojim rodičom za kúpnu cenu vo výške 70.000 eur. Predaj bytu rodičom objasnil pred odvolacím súdom jednak okolnosťami užívania a výmeny bytov na Q. a B. ul. v rámci rodiny z dôvodu poskytnutia väčšieho bytu jemu s rodinou a užívania jedného z bytov jeho starou matkou. S týmto tvrdením otca korešponduje aj zápis na LV č. XXXX zo dňa 12.06.2016, ktorým bolo zriadené vecné bremeno s právom doživotného bývania a užívania bytu v prospech MUDr. Q. Z. a H.. J. S.. Matka tvrdenia otca o výmene bytov žiadnym spôsobom nespochybnila, pričom podporne aj z výpisu z LV č. XXXX vyplýva jej bydlisko na adrese B. XX v O. (nehnuteľnosť otcových rodičov). Nutnosť predaja bytu otec odôvodnil nemožnosťou plniť si záväzok voči banke (splátky hypotekárneho úveru 330 eur mesačne) v čase nezamestnanosti a predaj bytu, prijatie kúpnej ceny a splatenie čerpaného úveru riadne v konaní preukázal (kúpna zmluva, výpisy z účtu a potvrdenie ČSOB o ukončení splácania úveru z 17.03.2015). Skutočnosť, že investoval finančné prostriedky z hypotéky do rekonštrukcie uvedených dvoch nehnuteľností, odvolací súd nevyhodnotil v neprospech otca, pretože tieto obýval. Zaoberajúc sa námietkami k predaju bytu odvolací súd dospel k záveru, že konanie otca nemožno pripisovať na jeho ľarchu, keďže je prirodzené, že uprednostnil predaj bytu svojim rodičom, ktorí ho finančne a materiálne podporovali a podporujú a poskytli mu bývanie za nízke mesačné náklady (prehlásenie o užívaní bytu z 16.03.2016). Vyhodnotiac dané okolností odvolací súd uzatvára, že konanie otca súvisiace s predajom bytu rodičom nemá vplyv na rozhodnutie o zvýšení výživného na maloletú. Treba dodať, že úverové zaťaženie otca by pravdepodobne ovplyvnilo platenie výživného, nakoľko je zjavné, že v roku 2015 a 2016 si požičiaval finančné prostriedky od svojej matky v celkovej výške 6.362 eur (prehlásenie H.. U. Z. z 14.05.2019). Nebolo možné prihliadať ani na ďalšie námietky matky o nezodpovednom konaní otca, čerpaní pôžičiek a ukončení jeho pracovných aktivít pred a bezprostredne po rozvode manželstva, ktoré konanie nevykazovalo znaky účelovosti, pretože ani jeden z rodičov nemohol predpokladať, že v budúcnosti dôjde medzi nimi k tak výraznému narušeniu vzťahov, ktoré ovplyvní aj výkon starostlivosti o maloletú, na ktorom sa dokázali pôvodne dohodnúť (uzavretá rodičovská dohoda), pričom otec sa v minulosti podieľal na zabezpečení starostlivosti a potrieb maloletej a mal záujem o striedavú osobnú starostlivosť. K argumentom matky o nadštandardnej životnej úrovni otca odvolací súd udáva, že pre určenie výšky výživného má výpovednú hodnotu zistenie potenciálnej životnej úrovne rodiča, ktorá je limitovaná okrem majetkových pomerov aj jeho finančnými nárokmi na zabezpečenie uspokojenia jeho potrieb. Jedným z faktorov, ktoré pri určovaní miery životnej úrovne môže súd vziať do úvahy je aj zistenie a vyčíslenie mesačných nákladov povinného rodiča. Práve pri posudzovaní otázky, čo je potrebné zahrnúť do oprávnených nákladov na dieťa, sa najviac prejaví porovnanie životnej úrovne rodičov a dieťaťa. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že otec žije sám v časti domu svojich rodičov, hradí mesačne náklady na bývanie vo výške 145 eur, stravu 250 eur, hygienu 20 eur, lieky 30 eur, oblečenie 50 eur a ďalšie výdavky na bežný život. V konaní nebolo preukázané, že by sa otec venoval nákladným koníčkom, absolvoval luxusné dovolenky a viedol nadštandardný spôsob života, ktorý by odzrkadľoval jeho vysokú životnú úroveň. Otec tiež vysvetlil pobyty na horách, ktoré trávi na chate svojich rodičov nachádzajúcej sa v Y. R. (LV č. XXX). Pokiaľ matka namieta, že otec býva v rodinnom dome v najlukratívnejšej časti Bratislavy, odvolací súd zdôrazňuje, že ide o nehnuteľnosť rodičov otca, pričom obýva len jej časť. Napokon ani zo správy kolízneho opatrovníka z 20.04.2018 nevyplýva hodnotenie bytových pomerov otca ako nadštandardné. V prípade, ak matka poukazuje na majetkové a finančné zabezpečenie rodičov a sestry otca odvolací súd udáva, že predmetom konania o zvýšení výživného na maloletú nie je skúmanie majetkových pomerov starých rodičov, ale rodičov maloletej U. (ust. § 62 a nasl. Zákona o rodine). Pokiaľ starí rodičia či už zo strany matky alebo otca poskytnú maloletej dary a iné finančné plnenia, ide o prejav ich vôle a ochoty pomôcť, pričom je vecou starých rodičov ako nakladajú

so svojim majetkom. Ani námietky matky o schopnostiach a možnostiach otca dosahovať vyšší príjem nie sú dôvodné, keďže otec je riadne zamestnaný na pozícii zodpovedajúcej jeho vzdelaniu a s primeraným zárobkom. Tvrdenia matky „o majetkoch otca nadobudnutých, napr. zmluvami a dohodami s rodičmi a sestrou, bez jeho figurovania na listoch vlastníctva“ neboli v konaní preukázané. V danom prípade, vzhľadom na skutočnosť, že otec preukázal svoje príjmy a pomery, nie je dôvod ani na postup podľa § 63 ods. 1 Zákona o rodine.

20. Pri vyhodnotení pomerov na strane matky odvolací súd konštatuje, že jej príjem za obdobie od poslednej úpravy výživného na maloletú do roku 2019 sa postupne zvyšoval v rozpätí od 1.107 eur na 1.587 eur mesačne netto, v roku 2020 a 2021 došlo k zníženiu na sumu cca 1.050 eur mesačne (čo však tiež predstavuje navýšenie o cca 200 eur oproti roku 2014). Zároveň však z dokladu Tatrabanky, a.s. zo dňa 09.03.2021 vyplýva potvrdenie priemerného mesačného príjmu matky jej zamestnávateľom vo výške 1.430,35 eur netto (za posledných 12 mesiacov). Je nesporné, že na strane matky došlo ku zmene majetkových pomerov, keď v minulosti vlastnila podiel (v 1) na nehnuteľnosti - rodinný dom nachádzajúci sa na I. ul.č. XX v O. (nadobudnutý darom od rodičov), a ktorá zmenila vlastníka (inú tretia osoba) na základe Kúpnej zmluvy z 16.06.2019. Na druhej strane matka v priebehu konania nadobudla spolu s rodičmi Kúpnu zmluvu z 10.06.2019 podiel v 1 na nehnuteľnosti, rodinný dom nachádzajúci sa v O., W. Q., V G.h XX (LV č. XXX). V konaní bolo preukázané, že náklady matky na bývanie činia 250 eur mesačne, keď na základe nájomnej zmluvy užíva 4-izbový byt, ktorého vlastníkom je spoločnosť H. s.r.o. (Vyhlásenie spol. H. s.,r.o., zastúpenej konateľom JUDr. V. B.). Jej bežné výdavky tvoria aj splátky spotrebiteľského a bezúčelového úveru čerpané vo výške 15.000 eur (Zmluva z 4.7.2017) a 22.000 eur (Zmluva z 23.3.2018).

21. Vo vzťahu k odvolaniu podanému otcom odvolací súd akceptoval námietky o neúmerne navýšených nákladoch maloletej a výhrady voči predloženým dokladom o výdavkoch, z ktorých nevyplýva potreba ich vynakladať v takom rozsahu. Pokiaľ ide o otcom predložené doklady o čerpaných pôžičkách, na tieto odvolací súd neprihliadal z dôvodu, že výška výživného určená sumou 500 eur mesačne zohľadňuje náklady na odôvodnené potreby maloletej a výšku príjmov oboch rodičov za celé obdobie. Za daných okolností nemožno akceptovať odvolací návrh otca, ktorým žiadal návrh matky na zvýšenie výživného zamietnuť v celom rozsahu.

22. Zaoberajúc sa vecou komplexne aj s prihliadnutím na pôvodne určenú výšku výživného na maloletú, odvolací súd dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti návrhu matky na zvýšenie výživného, avšak na rozdiel od názoru súdu prvej inštancie, po ustálení nákladov na odôvodnené potreby maloletej a obdobia, kedy došlo ku zmene pomerov na strane dieťaťa a zvýšeniu výdavkov (zabezpečenie zdravotnej starostlivosti), berúc do úvahy vek maloletej, po vyhodnotení príjmov, pomerov rodičov a ich životnej úrovne, zohľadňujúc výkon osobnej starostlivosti o maloletú matkou, považoval za primerané zvýšenie výživného na 500 eur mesačne (ust. § 62 a § 78 Zákona o rodine), pričom návrh matky vo zvyšku vyhodnotil ako nedôvodný a nezodpovedajúci reálnym nákladom maloletej.

23. Keďže otec v zmysle napadnutého rozsudku uhradil zročné výživné na maloletú vo výške 2600 eur a od vyhlásenia rozsudku súdu prvej inštancie prispieval na výživu maloletej výživným 600 eur mesačne, odvolací súd ustálil, že zročné výživné za obdobie od 01.12.2018 do 13.04.2021 nevzniklo. Vzhľadom na realizované platby výživného a s poukazom na ust. § 78 ods. 2 Zákona o rodine sa spotrebované výživné nevracia.

24. Odvolací súd nevyhovel návrhom matky na doplnenie dokazovania v odvolacom konaní (výsluchom rodičov a sestry otca, zisťovaním účtov otca vo všetkých bankách, zaoberaním sa jeho úvermi a pôžička aj za minulé obdobie) považujúc ich za neúčelné a nehospodárne, pretože výsledky vykonaného dokazovania postačujú pre rozhodnutie vo veci. V prípade výsluchu rodinných príslušníkov zo strany otca je potrebné konštatovať, že spôsob nakladania s majetkom, ktorého sú vlastníckmi, je výlučne ich vecou a rozhodnutím (či už ide o predaj alebo darovanie nehnuteľného alebo hnuťelného majetku). K vedeným účtom otca a jeho životnej úrovni odvolací súd dokazovanie doplnil, keď zistil, že otec má vedený len účet v Tatrabanke, a.s., pričom vo vzťahu k účtu vedenému v ČSOB uviedol, že tento bol zriadený len v súvislosti s čerpaním hypotekárneho úveru ako podmienka banky a preukázal zrušenie tohto účtu potvrdením ČSOB z 22.06.2015. Čerpanie úverov otec v konaní riadne preukázal a daná otázka nebola spornou. Pokiaľ matka poukazuje na úvery z roku 2010 až 2012, dané obdobie bolo hodnotené v predchádzajúcom konaní.

25. V súvislosti s matkou podaným odvolacím návrhom, ktorým žiadala otca zaviazat' k tvorbe úspor odvolací súd udáva, že uvedený nárok nebol predmetom konania na súde prvej inštancie a v tomto smere odkazuje na bod 13 odôvodnenia tohto rozhodnutia. S prihliadnutím na ust. § 64 CMP a odvolací návrh matky na uloženie povinnosti otcovi prispievať na tvorbu úspor maloletej, odvolací súd s poukazom na dôvody uvedené v bode 19 tohto rozsudku posudzujúce pomery a životnú úroveň otca konštatuje, že

daný návrh matky nespĺňa kritériá ust. § 63 ods. 3 Zákona o rodine, pretože v konaní nebolo preukázané, že by majetkové pomery otca mu dovoľovali tvoriť úspory maloletej.

26. Odvolací súd považuje za potrebné apelovať na rodičov, aby sa odosobnili od vzájomných konfliktov a svojej dcére, ktorá má zdravotné problémy, vytvorili pokojné prostredie pre jej zdravý rast a psychický a fyzický vývin. Nie je v záujme maloletej, aby vyrastala len s jedným z rodičov, pretože dieťa potrebuje lásku a podporu nielen od matky, ale aj od otca. Zo spisu vyplýva, že maloletá mala vytvorený citový vzťah k otcovi a v dôsledku nezvládnutia rodičovského konfliktu vyrastá po dobu troch rokov bez druhého rodiča. Za účelom obnovenia vzťahu maloletej s otcom by rodičia mali využiť odborné poradenstvo a naučiť sa korektne komunikovať tak, aby U. nepociťovala ujmu a mala možnosť stretávať sa aj s otcom. Bez ohľadu na to, ktorý z rodičov a akou mierou prispel k odcudzeniu maloletej s otcom, je potrebné v jej záujme vzťahy v rodine napraviť. Realizáciou styku otca s maloletou sa vytvorí priestor aj otcovi na poskytovanie iných plnení, či vecných darov svojej dcére, na trávenie spoločného času, absolvovanie výletov a pobytov, čím sa odbremení matka, ktorá aktuálne zabezpečuje starostlivosť o maloletú sama za pomoci rodičov. Samozrejme, postupné obnovovanie vzťahu potrebuje čas, trepezlivosť a vhodný a aktívny prístup zo strany matky aj otca, ktorí budú mať v prvom rade pochopenie pre svoje dieťa.

27. Odvolací súd z uvedených dôvodov rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP.

28. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP.

29. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednomyseľne, pomerom hlasov X : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).